अत्रोत्तरंयदेतद्धृदयंमनश्चेत्यादिप्रज्ञानंब्रह्मेत्यंतांश्रुतिमनुसरन्नाह आहुरिति ननुपंचाशद्भूतगुणाःपंचबुद्धिगुणाइतिपंचपंचाशद्वा चतुर्दशानुपदोक्ताबुद्धिगुणाइतिपक्षेचतुःषष्टिर्वाबुद्धिगुणाःस्युरित्याशंक्याह भूतविशिष्टाःपंचभूतान्यपिबुद्धेरेवगुणाःपूर्वेचपंचपंचाशदितिषष्टिबुद्धिगुणानाहुः तेचनित्येनचैतन्येनविषक्ताःमिश्रिताः जडानामपिवृत्तीनांचिदनुबंधेनैवज्ञानरूपत्वव्यवहारइतिनकश्चिद्दोषइतिभावः वृत्तिभिश्चैतन्यस्यसंबंधोजतुकाष्ठवन्माभूदित्याशयेनाह भूतेति भूतानिपंचतद्विभूतयश्चमनोबुद्धिभ्यांसहउक्ताःषट्षष्टिरित्येकसप्ततिपदार्थानक्षरेणब्रह्मणाप्रशासित्रास्रष्टानूवदंतिवेदाःसर्वंखल्विदंब्रह्मतज्जलानितीत्यादयः नन्वक्षरस्यसर्वस्रष्टृत्वेपरिणामित्वंस्यादित्याशंक्याह पुत्रननित्यंतदिहवदंतीति तत्स्रष्टृत्वंअक्षरस्याक्षरत्वादपरिणामित्वादेवनित्यंन यथाक्षीरस्यनित्यंदधिस्रष्टृत्वंतद्वन्नकिंतर्हिशुक्तिकायांरजतंप्रतिकादाचित्कंदृष्टिसमसमयंचितोविश्वस्रष्टृत्वमित्यर्थः एवंचचितोपरिणामित्वात्तज्जंजगद्रज्जूरगवन्मृषैवेतिब्रह्माद्वैतंसिध्यतीतिभावः तथाचश्रुतिः अजायमानोबहुधाविजायतइति जन्मादिभावविकारम

भीष्मउवाच आहुःषष्टिंबुद्धिगुणान्वैभूतविशिष्टानित्यविषक्ताः॥ भूतविभूतीश्चाक्षरस्रष्टाःपुत्रननित्यंतदिहवदंति॥ १२॥ तत्पुत्रचिंताकलिलंतदुक्तमनागतंवैतवसंप्रतीह॥ भूतार्थतत्त्वंतदवाप्यसर्वंभूतप्रभावाद्भवशांतबुद्धिः॥ १३॥ इतिश्रीमहाभारतेशांतिपर्वणिमोक्षधर्मपर्वणिशुकानुप्रश्नेपंचपंचाशदधिकद्विशततमोऽध्यायः॥ २५५॥ ॥ ७॥ युधिष्ठिरउवाच यइमेपृथिवीपालाःशेरतेपृथिवीतले॥ पृतनामध्यएतेहिगतसंज्ञामहाबलाः॥ १॥ एकैकशोभीमबलानागायुतबलास्तथा॥ एतेहिनिहताःसंख्येतुल्यतेजोबलैर्नरैः॥ २॥ नैषांपश्यामिहंतारंप्राणिनांसंयुगेपरं॥ विक्रमेणोपसंपन्नास्तेजोबलसमन्विताः॥ ३॥ अथचेमेमहाप्राज्ञाःशेरतेहिगतासवः॥ मृताइतिचशब्दोयंवर्तत्येषुगतासुषु॥ ४॥ इमेमृतानृपतयःप्रायशोभीमविक्रमाः॥ तत्रमेसंशयोजातःकुतःसंज्ञामृताइति॥ ५॥ कस्यमृत्युःकुतोमृत्युःकेनमृत्युरिहप्रजाः॥ हरत्यमरसंकाशतन्मेब्रूहिपितामह॥ ६॥

लभमानएवबहुरूपोभवतीतिश्रुत्यर्थः॥ १२॥ इदमेवमदुक्तंवेदसंमतमित्याह तदिति तत्तस्मिन्पूर्वश्लोकोक्तेजगदुत्पत्त्यादिविषयेयत् तवतुभ्यंअनागतंअनागमंवेदविरुद्धंउक्तंअन्यैर्वादिभिः तत्चिंताकलिलंविचारतोदुष्टंयौक्तिकैरुक्तमपियुक्तिविरुद्धमेवश्रौतमेवमतंयुक्तिमत्तरमित्यर्थः त्वंतुसंप्रतिइहलोकेतत्मदुक्तंभूतार्थस्यनित्यसिद्धस्यब्रह्मणस्तत्त्वंयाथात्म्यंसर्वंकृत्स्नमवाप्यभूतप्रभावात्ब्राह्मैश्वर्यात् ल्यब्लोपेपंचमी तत्प्राप्यशांतानिर्वृत्तिकाबुद्धिर्यस्यतथाभव॥ १३॥ इतिशांति॰मो॰नै॰भा॰पंचपंचाशदधिकद्विशततमोऽध्यायः॥ २५५॥ ॥ ७॥ ननुशांतबुद्धितैवश्रेयश्चेत्मृत्युरत्यंतविस्मृतिरितिस्मृतेःसामरणेत्वयमेवभवतिकिंसाधनायासेनेत्याशंक्यग्रामाद्ग्रामांतरप्राप्तिवन्मृत्युजन्मनीनतुस्वरूपनाशोदयौ कृतहानाकृताभ्यागमादिदोषप्रसक्तेः स्मृतिस्तुस्थूलदेहमात्रविस्मरणपरेतिनिर्णयार्थंमृत्युप्रजापतिसंवादमारभते यइमेपृथिवीपालाइत्यादिना॥ १॥ २॥ ३॥ वर्त्ततिवर्त्तते॥ ४॥ ५॥ कस्येति स्थूलस्यसूक्ष्मस्यवादेहस्यआत्मनएववेति कुतःपुरुषात् केननिमित्तेन॥ ६॥

Digitized by Google